

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravišтво je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Cecilijanski ideal.

(Dalje).

Kyrie.

Za introitom kor nemudoma poje Kyrie. Besede tega grškega speva so: trikrat Kyrie eleison, trikrat Christe eleison in zopet trikrat Kyrie eleison. Slovenski: Gospod, usmili se, Kriste, usmili se! — S temi besedami se kliče usmiljenje trojedinega Boga. Perve tri invokacije veljajo Bogú Očetu, druge Bogú Sinu, tretje Bogú svetemu Duhu.

Že iz tega je razvidna velika napaka, ki jo stori skladatelj, kateri se ne ozira na devetero število invokacij. V tej zadevi se sme v izgled postaviti A. Försterjeva maša in hon. S. Caeciliae. Tam so lepo razvrščene leté invokacije do vsake božje osebe. Nobena beseda odveč, nobene ne manjka. Taka mora biti skladba, če hoče zaslužiti ime „liturgične“. Taki „eleison“ ne krati cerkvehega značaja, zlasti če to zahteva muzikalna fraza. Tukaj velja: Melius abundare, quam deficere. Vendar ne gre stvari brez meje raztegovati, kakor so delali moderni skladatelji.

Katera pa je glavna misel teh invokacij?

Duhovnik in ž njim verno ljudstvo naj se poniža pred Gospodom. Mašnik spozna, da je nevreden darovati tako čisti dar; zatoraj prosi poprej Gospoda usmiljenja, potem šele se upa stopiti v svetišče in darovati daritev nove zaveze. — Ta ideja se posebna lepo izraža v ambrozijanskem obredu, ki se je ohranil, kakor je znano, v Milanski škofiji. Bil sem 8. septembra 1889 v Milanski stolnici pri slovesni sveti maši. Po odpetih horah je šla vsa azistenca po škofa. Škof prišedši do pregraje prezbiterija, ne upa se dalje v svetišče Najvikšega. Nekateri pevci — kleriki se podadó pred altar, obrnejo se proti škofu in začno glasno klicati usmiljenja božjega:

Škof in azistenti odgovarjajo. Dolgo prosijo na ta način odpuščanja, dobro vedoč, da Bogu dar iz pregrešnih rok ni všeč; potem šele stopi škof

v svetišče in prične sv. daritev. Ta Kyrie naredi na človeka velik vtis. Seveda pripomore tudi veličastna stolnica „Mariae nascentis“, ki je v resnici čudež sveta.

Kdor tedaj ume idejo speva „Kyrie“, ali se ne bo smejal tistim mašam, ki te prošnje za usmiljenje naravnost karikirajo? Spominjani se take maše, katero smo v Gorici mnogokrat prepevali, ne da bi se nam takrat še moglo imputirati, ker nam je manjkalo pravega spoznanja. Začetek je tak-le:

Kyrie, Kyrie, Kyrie,

Kyri-e, e - le - i - son. itd.

Za kontrast postavim par taktov najložje maše, kar jih ima katalog cecilijine družbe, namreč Singenbergerjeve „in hon. S Aloysii“:

mf Ky-ri-e e - le - i - son, Ky-ri-e e - leison, Ky-ri-e e - le - i - son. itd.

Kakšen razloček! Tukaj se brez vseh olupšav izraža ponižna prošnja; tamkej se dela široka lascivnost v pravem pomenu besede. Kajne, kadar kdo kaj prosi, prišel bo ponižno, in priprosto bo povedal, česar želi. To naj si dobro zapomnijo skladatelji latinskih maš, pa tudi orglavci, kadar izbirajo primerne skladbe. — Bodi pa tukaj omenjeno, da ta prošnja za usmiljenje ni brezupno zdihovanje grešnikovo; mi ne zdihujemo, kakor tisti, „ki nimajo nobenega upanja“. Marveč ta prošnja pride iz otroško ljubečega srcá in se opira na neskončno usmiljenje božje. Zatoraj pa tudi postajajo ti zdihljeji vedno bolj zaupljivi, izražajo se v vedno svetlejših in prijazniših glasih. Primerjaj koralni Kyrie in festis solemnibus; kajti koral je najboljši interpret čutil svete cerkve. Koralu in cerkvenemu slogu naravnost nasproti so moderne maše z velikim aparatom, pompoznim pričetkom, fugami, umetnimi solarijami, prelahkim n. pr. $\frac{6}{8}$ taktom itd.

Jako važno je za dirigenta, da izbere svojim pevcem primerno skladbo. Ni vse za vse. Vsak bo začel z lahkimi mašami in teh je zadosti. Imenujem le nekatere tuje skladatelje, domači so znani: Molitor, Jaspers, Uhl, Rampis, Schweitzer, Singenberger itd. Kdor pa nima poguma in veselja, celó te maše se mu bodo zdele pretežavne. Pa nikar se prestrašiti. Treba se je le ene maše do dobrega priučiti; druga, tretja gre z lahkoto. Ko se je pa kor nekoliko zvežbal, naj se mu predloži kaj težega. Če hočemo, da se magnet ojači, vedno moramo novih uteži prilagati. Taka je tudi s pevskimi zbori. Moder dirigent jim bo izbral vedno takih skladb, ki se sicer zdé nad njihove zmožnosti, vendar se dajo izpeljati s pogumom in požertvovalnostjo. — Na ta način se ohrani pri pevcih veselje, vnema vstrajnost, in če jim potem predložiš kako skladbo „starih“ ali „novih“, ki pa skladajo po obrazcu starih, tedaj šele se jim vname veselje. Te skladbe imajo to posebnost, da večkrat ko se pojejo, bolje dopadajo. Homofonije se človek kmalu naveliča, če tudi ima lepe motive.

Mnogi orglavci se strašijo praznika, češ, zopet bo treba latinske maše. Zakaj to? Vzrok je ta, ker menijo, da morajo vsaki pot prednašati drugo mašo. To je pa obžalovanja vredna zmota. Kdor svoje pevce muči vedno z novimi skladbami, ta jih bo kmalu pripravil ob vse veselje; kajti zbor se bo le po verhu priučil skladbe, toraj jo bo tudi v cerkvi prednašal površno, negotovo, brez duhá, brez vtisa. Ljudje bodo mrmrali: Jeli to cecilijanska glasba? Ta že ni lepa. — Zdi se jim, da ni lepa, ker je ne razumejo; razuma pa zato ni, ker zbor sam skladbe ne ume, ker se zbor sam še ni vtopil vánjo. Zatoraj naj dirigent zbor s skladbo popolnoma seznani, in potem naj se ista skladba poje kake trikrat po vrsti; potem naj se še večkrat ponavlja in le tako bo prišla pevcem v mesó in kri, poslušalcem pa v uho in srcé, in nič več ne bodo tožili, da skladba ni lepa. — Lizstov oratorij „die heilige Elisabeth“ se letos na Dunaju pričetkom ni dopadel. Lahkoživi Dunajčan ni imel razuma za to divno skladbo verskega značaja. Ali ko se je ponovila 3—4 krat, že je bil veliki prostor prenapolnjen in vse je bilo očarano. — Nova opera se včasih do tridesetkrat ponavlja, in če je skladba v resnici lepa in umetna, čemvečkrat jo človek čuje, temraji jo ima. Zatoraj rečem, če zna zbor tri do štiri maše, dovolj je za eno leto, vsaj na deželi. Vmes pa se lahko poskrbi za motéte, pesmi in kako novo mašo. Na ta način se v par letih repertoire lepo pomnoži. Mladi orglavci, dobro pomnite te resnice in ravnajte se po njih, potem vaša prva vnema ne poide tako hitro.

Ker toraj usmiljenja božjega vsi potrebujemo, kličimo ga v zmernih in dostojnih skladbah pri sv. maši, kakor je tudi slepec pri Jerihi klical: Jezus, Sin Davidov, usmili se me!

(Dalje prih.)

Dvanajsti občni zbor nemškega Cecilijinega društva v Brixenu od 10. — 12. septembra pret. l.

(Konec; glej preteč. letnik.)

Zastran prihodnjega občnega zbora nastane vprašanje. Dr. Francíšek Ksav. Haberl nasvetuje, da bi se prihodnji občni zbor vršil v Ratisboni

(Regensburg) in sicer ali leta 1893, ko se bo praznovala petindvajsetletnica društvenega obstanka ali pa leta 1894, ko se bo praznovala tristoletnica Palestrinove († 1594) smrti. Ratisbona je zibelj cecilijanskemu društvu, ima slovečo šolo za cerkveno glasbo in dobro izvežbane cerkvene kore, tedaj se spodobi, da jo občni zbor počasti. Ker pa bi se morali Cecilijanci do leta 1893. ali celó do leta 1894. predolgo „postiti“, zato nasvetuje msgr. Karlon, da bi prišli k občnemu zboru „prej ko mogoče“ in sicer v Gradec. „Pridite vže drugo leto k nam — je proseč govoril msgr. Karlon — pridite! Cecilijansko društvo nas je pred 13 leti (ko je bil občni zbor v Gradcu) k življenju obudilo. Od onega časa smo pridno, pogumno in vztrajno delovali. Ali tudi nasprotniki so bili delavni, opozicija raste, pridite nam na pomoč! Kar vam je mesto Brixen ponudilo, tega vam sevéda liberalni Gradec ne bo dal. A tudi mi imamo v mestnem zastopu odločne katolike, v stolnici pa izvrstnega dirigenta. Čemu čakati in postiti se dve leti? Prihodnje leto pridite! Saj veste, da je cerkev v Avstriji še zmerom v vezéh jožefinskih. Da tedaj cerkev dobí malo odduška, da bo prostje in veselo dihala, naj se vrši občni zbor vže prihodnje leto v Gradcu!“

Tem navdušenim in prepričevalnim besedam graškega govornika se udeležniki niso mogli ubraniti. Z gromovitim rokoploskom so potrdili njegovo prošnjo. Če bo pa res vže prihodnje leto občni zbor v Gradcu, je odvisno od društvenega predsednika, ki poleg društvenih pravil odločuje kraj občnim zborom. Najbrž pa bode v Gradcu, če ne v enem, pa v dveh letih.

Za tem je prišla na dnevni red še zadeva „Gregorijanske šole“ v Rimu. Patroni t. j. vzdrževalci te šole so se odločili nadalje šolo vzdržavati. H koncu se je zbor zahvalil svojemu predsedniku na izvrstnem vodstvu, ta pa briksen-skemu dirigentu (g. Mittererju) in njegovemu koru, „katera sta vse naše nade prekosila“. Mitterer se na to pohlevno izgovarja in zahvaljuje, da so udeležniki občnega zbora njegove predukcije „tako milostno sodili“. Nazadnje nas predsednik Fr. Schmidt pozivlja delovati „v ljubezni, prijateljstvu in z zedinjenimi močmi do prijaznega svidenja“. Tudi pri javnem zborovanju prejšnjega dne nam je enake nauke in spomine na srcé polagal. Njegovih šest cecilijanskih resnic, ki so vsakemu cecilijancu potrebne, če hoče društvo pospeševati, ne smem zamolčati. Glasé se sako-le: 1. pokorščina določbam svete cerkve; na tej podlagi stoji in ž njo pade društvo. 2. gojiti koralno petje; to petje bodi prvo vsakemu cecilijancu. Kor, kateri prezira koral, ni več naš. 3. gojiti Palestrinov slog (stare klasike), 4. imeti večkratne vaje, da postane petje res umetno, 5. „Non multa sed multum“, to je: malo pa dobro. Nikar ne letati kakor metulj od skladbe do skladbe, ampak dobro izbrane je treba dovršeno prednašati in ponavljati. 6. Vse v čast Božjo. Še le, če bomo s tem namenom delovali, bode delo naših rok blagoslovljeno in zveličavno. — Delujmo v miru in v edinosti. Če pa to vselej ni mogoče — tedaj bojujmo se pošteno in odkrito; a če nas kdo zavrato in brezimno napade, — kakor se je ravno te dni zgodilo — tedaj velja takim kukavicam odločni: „fej te bodi“! S temi besedami je meril na Iv. Haberta, dirigenta v Gmundenu, pisatelja neke psujoče brošurice (knjižice), katera je tiste dni zšla pri Braunu v Lipskem in ki je nemško cecilijansko društvo napadala.

Tu se očita društvu, češ, da ne spoštuje cerkvene oblasti in posebno škofov, da šteje v svojem krogu samo diletante in ne pravih umetnikov, da zategadel društveni katalog (C. V. K.) ne zasluži nobenega zaupanja in nima nobene veljave. Društvo naj najprej samo sebe reformira, potem bodo vsi pravi muziki in dirigenti vánje vstopili. — Kakó grdo in lažnjivo se v tej knjižuri blati društvo in sicer brez dokazov! Da Cecilijanci spoštujejo sv. cerkev in njene določbe, to so dovolj pokazali ne samo z besedami, ampak v dejanji. Ali ne sloni vsa cecilijanska glasba na cerkvenih določilih in pravilih? Ravno nasprotniki prezirajo cerkvene določbe in se držijo le svojega spačenega ukusa in samovoljnosti gledé liturgične glasbe. In če tedaj polemizujejo cecilijanci zoper take ljudi, katerim načelo je: stat pro ratione — voluntas (t. j. mesto dokaza naj veljá volja) in kateri so morda slučajno cerkveni dostojanstveniki, — je-li to brž nepokorščina nasproti cerkveni oblasti? Taki enostranski ljudje bi radi preprečili ves razvoj in preustroj cerkvenih umetnosti samo zaradi tega, ker je „stara navada“ (bolje razvada), ker jim je ugodno in priležno, ker nimajo temeljitih študij itd. S tem, da je kdo dostojanstvenik, ni še glasbenik, morda celó v godbi neuk, in takim bi se morali klanjati in pokoriti strokovnjaki v liturgiji in v cerkveni glasbi? Sicer je ravno † Wittu veljalo pravilo: Nič zoper škofo, vse za škofo! Vrh tega se nikdar in nikjer ne reformira „z rokavicami“. Grde razvade, neslanost, nespodobnost, podlost, skrunstvo hiše božje pa ne zaslužijo družega kakor — biča! Tako je delal Zveličar sam.

Kar se tiče drugih obdolženj, da vladajo v društvu diletantje in ne mojstri, da pravi muziki nočejo pristopiti društvu, odgovarjam na kratko, da ravno mnogobrojno obiskovani občni zbori, pri katerih se stari in novi klasiki mojstersko producirajo, nadalje priznanje najbolj slovečih glasbenikov, ki so na Wittovi strani stali, n. pr. Liszta, Wagnerja, Bülowa, priznanje Pija IX. in Leona XIII. itd., nasprotno dokazujejo. Sicer moram priznati, da se v društvenem katalogu nahajajo nekatere jako lahke, priproste (a zmirom liturgične!) skladbe, da manjka še šol itd.; ali pomisliti je treba, da je cecilijanska stvar še le v prvem razvitku! Če pomislimo, kaj je bilo prej in koliko dobrega se je v tako malem času pri tako zastarelih razvadah že doseglo, sme cecilijansko društvo res ponosno svojo petindvajsetletnico praznovati.

Mimogredé opomnim, naj bi gosp. Iv. Habert najprej pred svojim pragom pomêl, ker ravno njegov kor, ki sem ga pred tremi leti v Gmundenu slišal, živo potrebuje — reformacije. — Opoludne zadnjega dne je bil skupni obed, pri katerem so se čule vznesene in duhovite napitnice. Znamenita je bila posebna Haberlova napitnica navzočim Italijanom „ki so prišli v Brixen učiti se od Nemcev, med tem ko so Nemci od Italjanov (starih klasikov) naučili se prave cerkvene glasbe“. Italijani so na to laskavo odgovarjali in obljubovali domov se vrnivši prijeti za oralo in polje cerkvene glasbe preorati.

Med obedom je dospel telegrafični pozdrav od tridentinskega knezoškofa Ev. Valussija, ki je zbrane učence sv. Cecilije posebno razveselil. Po obedu smo se razšli na vse štiri vetrove, vsak v svojo domovino, noseč sabo sladke spomine.

Ko je nemško cecilijansko društvo v Brixen-u zborovalo, so se tudi Italijani zbrali v sobani bogoslovnega semenišča, posvetovat se o preustroji cerkvene glasbe na Italijanskem. Petdesetorici navzočih Italijanov je imel P. De Santi kot predsednik lahák in sladák govor. Pravi, da je na Italijanskem do zdaj prodrla reforma le gledé orgel, ne pa gledé cerkvenega petja. Cecilijansko društvo italijansko, katero je bil ustanovil duhovnik Guerin Amelli, je jelo razpadati, odkar je njega ustanovnik vstopil v samostan montekasinskih benediktincev. Društvo je ostalo brez glave in je sedaj skoro mrtvo. V celi Italiji zastopa zdaj samo list „Musica sacra“, v Milanu izhajajoč za cecilijansko stvar, a tudi ta bi bil kmalu zaspal, ako bi ne bil dobil mecenata grofa Luranija. Uzrok temu je, da se je do sedaj zidalo na podlagi same umetnosti, a ne na načela katoliške cerkve. Treba tedaj novo pot nastopiti, kakoršno hoče pokazati on (De Santi) pri bodočem zboru v Soave (blizu Verone), kamor vse navzoče povablja.

Za tem so navzoči duhovniki tridentinski izbrali odbor, ki naj izdela pravila cecilijanskemu društvu za tridentinsko škofijo.

Dva dneva pozneje so se sešli Italijani v Soave, kjer je P. De Santi razvil svoj načrt o teoretičnem in praktičnem načinu, da se povzdigne propala cerkvena glasba italijanska. Podrobnosti tega shoda popisavati, ne spada sém. Omenil sem to le zaradi tega, da razvidite, kako sijanje uspehe že ima bri-xenski občni zbor.

Brixen bode ostal zaradi svoje sijanje produkcije in zaradi predlogov, ki so se začeli tam reševati, vedno imeniten in z zlatimi črkami zapisan v zgodovini cerkvene glasbe. Že zdaj pa opozarjam slovenske cecilijance na še bolj imeniten prihodnji občni zbor v Gradcu, kjer se bodo omenjeni predlogi končno rešili. Vsakemu prijatelju cerkvene glasbe in katoliku sploh mora biti zeló na tem ležeče, da se veličastno katoliško obredje in temu primerna cerkvena glasba zopet povrneti k prvotni svoji lepoti in idealnosti.

Najlože pa se to doseže z zjedinjenimi močmi. Kakor je sv. cerkev ena, sveta, katoliška, tako bodi tudi cecilijansko društvo za ves katoliški svet edino in eno, sveto, katoliško. Začetek bode težak, zeló težak, ali z božjo pomočjo in s trdno voljo pojde vendar. Morda bi se ob oni priložnosti tudi slovenska cecilijanska društva dala zediniti v eno društvo. Tedaj na svidenje v prijaznem Gradcu!

D o p i s i.

Z Dobrove. Gospod vrednik! Sedaj pa le pospravimo cecilijanci svoja kopita in se potisnimo v kot; cerkveno glasheni umetnosti je mej Slovenci odklenkalo, ker silno moder in v glasbi, posebno cerkveni, kakor je videti, visoko izobraženi gospod so se z Dunaja oglasili; gospod, ki so, kakor sami pravijo, pol cesarstva prepotovali. (Kaj so neki iskali?) Sem mislil, da se bode, g. vrednik, že v zadnji številki „Cerkv. Glasb.“ kaj onega dopisa v Slovenca dotaknili, pa ste ga menda prezrli ali pa Vam je tako „sapo zaprlo“!?

V dopisu z Dunaja, „Slov.“ št. 23, stoji od črke do črke: „... Petje (na Dunaji) pri slovesnih sv. mašah je vseskozi latinsko, pri navadnih nemško; kakor je prvo izborno in človeka nepopisljivo nagiba: „sursum corda“! — tako je drugo skaženo. Le to se mi

prav tako dozdeva, kakor če bi se neizvežban človek, ki zna le samo „skalo iz C-dur“ igrati, na orgle spravil in po svoje delal ne zmeneč se za harmonijo, ali je je kaj ali nič. Jaz vsaj se skupnemu cerkvenemu petju pri službi božji ne morem privaditi; morda je temu vzrok moj rojstni kraj, kjer sem slišal od svoje zgodnje mladosti le najlepše melodično obrane skladbe, katere so mi srce z nepopisno radostjo polnile in mi je še sedaj, naj se tudi naši današnji godbeniki nad njimi izpodtikajo. Takega petja, kakor je bilo ob času moje mladosti pri nas doma, nisem od priprostih pevk nikjer po svetu slišal, če prav sem več nego pol cesarstva obredel. Zato se mi ne zdi prav, če se nekateri vže desetletja poganjajo, da bi Riharja iz cerkve popolnoma pregnali. Z Riharjevimi pesmami M. B. so si dosedaj naše dekleta tudi doma kratek čas delale in vtrjevale pravost. Novega cerkvenega petja se slovensko kmečko uho ne bo privadilo, in nasledek bo, da bodo s časoma namesto sedajšnjih prelepih pesmi prišle — ponočne fantovske pri domačem delu. Če nam bode to na korist — jaz dvomim.“ Punctum!

Kajne, gospod vrednik, koliko modrosti?! Morebiti da je dotični gospod, ker nam je neznan, zvedenec v kaki drugi stroki, a glasbeni umetnosti je še daleč oddaljen.

Recimo da bi tudi vse res bilo, kar je tu radi slovenskih pesem in Riharja zapisano, kar pa ni. Ali naj potem od blagega napora, zboljšati cerkveno glasbo, vzbuditi boljši glasbeni vkus v Slovencih, odjenjamo? Mar bode, gospod dopisnik, res tako priprosti, da bode, da bi v svetišču krasno sliko — umetniško delo — s stene zbrisati zato, ker se ta ljudstvu ne dopade, ter jo nadomestiti s karikaturjo, s sliko, ki ima prav „žive“ barve zopet zato, ker se taka ljudstvu dopade?

Povsod naj bode duhovnik narodu vodnik in učenik; povsod naj odstranjuje predsodke, naj mu pomaga do višje izobraženosti, do boljšega vkusa. Pri glasbi pa, pri tej „hčerki iz nebes“, tu bi se moralo po nazorih nekaterih mojstrov — skaza razmerje preobrniti. Ne glasbeno izobražen duhovnik narodu, temveč glasbeno neizobražen narod naj bode duhovniku učitelj glede petja in torej njegovo mnenje na koru merodajno? Quousque tandem?!

Igral sem nekoč prijatelju iz prekrasne Beethovenove sonate „Pathétique“ op. 13. odlo mek „Rondo“ na glasovinu. Ni to krasno? ga vprašam. „To ni za nič“, bil je kratek odgovor. Kaj naj tacemu porečemo? Pomilovalen posnehl je najboljši odgovor.

Zato tedaj, ker perice, trice, plevice in druge —ice ne morajo doseči te ali one pesmi ki ima malo več glasbene cene v sebi, zato cerkvena glasba po mnenju g. dopisnika v Slovencih ne sme napredovati, mora nevednosti sužnjavati?! O sancta simplicitas! Ali ne veste, da cerkev ni kraj, kjer bi se pevci še-le učili, ampak morajo že pokazati to, kar so se doma naučili.

Saj vendar v drugih vedah avtoriteta nekaj velja, v glasbi pa hoče vsak mojster-skaza največ vedeti. Kljub temu, da so se vsi odličnejši glasbeniki, svetni in duhovni, po Slovenskem cecil. ideje radostno oklenili, kljub vsemu temu pravim, pri mnogih nič ne velja, kar ta ali oni zvedenec o tem pravi; hlastno pa se odobri in podpiše, kar zine kak mojster-skaza. Kaj je temu uzrok, o tem spregovorim na drugem mestu.

Ali si pa „današnji glasbeniki res“ prizadevajo, da bi Riharja popolnoma iz cerkve pregnali? Ne, le deloma. Kar nahajamo pri njem dobrega, smo obdržali, kar pa nima nikake glasbene vrednosti, smo zavrgli, kar bi bil tudi sam storil, če bi sedaj živel. Pa o tem ne dalje, je že pomljeta reč. In druge slovenske pesmi — ali so res pretežke? Preglejte „Cecilijo“ in povejte, katere Vam tako težavo in preglavico delajo? „Cecilija“ je od više cerkvene oblasti odobrena in potrjena in v njej je tudi pokojni Rihar zastopan; pa menda še bolj bi bil, ako bi tega tiskovna postava ne branila.

Sicer si je pa dopisnik v Slovincu v naprotji sam s seboj. V začetku nekaj hvali in odobruje, kar z ozirom na svojo domovino graja (lat. maše); skupno ljudsko petje mu na Dunaji ne ugaja, doma pa si tacega želi, vsaj tako bode vsak umel zadnje vrstice, ne? Ves zaključek onega dopisa pa je, kakor s silo iz trte zviti — le da je malo mahniti po tem, za kar on nima nikakega razuma. Zato pa kličemo: „Si tacuisses . . .!“ —

Nekaj drugega. Misel in želja, katero je izrazil g. dopisnik „r“ v 3. št. „Učiteljskega Tovarisa“ vzeta mi je prav iz srea in s peresa. Gospod dopisnik namreč pravi, kako potrebna da je nam mala pevska šola, katera bi bila pripravna in rabljiva v ljudski šoli. Ant. Förster-jeva je namenjena v prvi vrsti srednjim šolam, pa je tudi predraga, da bi si jo moglo

omisliti več učencev, kar je še glavna stvar. Potrebo take male, lahke pevske šole gotovo živo čuti vsak, ki se za razvoj in napredek glasbe zanima. In res je tukaj neka vrzel, katero je treba spopolniti. Po eni strani šolska postava sama povdarja, kako važno da je petje v ljudski šoli in ga je zato tudi med obligatne predmete vvrstila; po drugi strani je sl. naučno ministerstvo odobrilo pesmarice po notah za ljudsko šolo. Tako A. Nedvéřov „Slavček“ za slovenske dežele in več nemških za druge kronovine. Le prvega začetka, prvega navoda do petja po notah nam manjka. Prepuščeno je toraj to lastni pridnosti in bistroumnosti učiteljevi. In morebiti je res ravno to krivo, da se v naših učilnicah večinoma še vedno po eni in isti stari metodi petje podučuje in tako le malo ali nič ne doseže. So častne izjeme. Naj nam nikdo ne ugovarja. V ljudski šoli je tak poduk nemogoč; otrok tega ne more zapopasti; čas, ki je petju odmerjen, je prekratek itd. Tako govori, kdor se za to stvar nič ne zanima, komur pevska izobraženost narodova kar nič pri srcu ni ali se boji vsakega truda. Pisatelj teh vrstic ima v tem sam precej skušnjaje in smelo trdim, da se tudi pri polurnem ali dvakrat po polurnem poduku v tednu dá veliko doseči, ako zna učitelj nazorno pa sistematično podučevati. Uspehi, ki sem je na ta način pri učencih 3. 4. 5. in 6. šolskega leta le v teku enega poluleťja dosegel, so me celo iznenadili. (Konec prih.)

Razne reči.

— Sv. oče, Leon XIII. so imenovali preč. g. Ferdinanda Lehner-ja, vrednika cerkveno-glasbenega lista „Cyrill“ papeževim kamornikom. Komur je znano, koliko je g. Lehner, kot vrednik in predsednik „Obecné Jednoty Cyrillské“ na Češkem storil za zboljšanje cerkv. glasbe, se bode veselil tega zasluženega odlikovanja; zato tudi mi g. tovarišu iz srca čestitamo na novi časti in mu želimo čedalje večji uspeh pri njegovem neumornem trudu. Bog blagosloví!

— O 1300-letnici sv. Gregorija Velikega bode v Rimu kongres odličnih zastopnikov katoliške véde in umetnije. Vsemu podjetju je na čelu nj. emin. kardinal Lucido Maria Parocchi. Izmed raznih odsekov so trije za liturgijo in petje odločeni, katerih prvi se bavi z arheologijo in zgodovino starih liturģičnih spominkov za časa katakomb ter z zgodovino starodavnih, ne več rabljenih liturģij; drugi se ozira na izhodne še dandanes živeče liturgije, tretji pa ima opraviti zlasti z liturģično glasbo: gregorijanskim koralom, polifonno, klasično in modérno glasbo, z orglami in orkestrom . . . Vsi profesorji bogoslovja, liturģije, arheologije, zgodovine, glasbe in umetnije, vse katoliške univerze in učilišča, vsa društva, ki se trudijo za lepoto in dostojnost liturģije, vsa vredništva za liturģijo in cerkv. umetnijo delujočih časnikov so povabljeni, udeležiti se tega kongresa, ali mu vsaj poslati svoje spise, kateri se bodo sv. očetu predložili. Čas zborovanja — med novembrom 1890 in marcem 1891 — bode odbor v kratkem natančneje odločil.

— Blizo Lambach-a (Linške škofije) je vas, ki šteje komaj 500 duš. Tú je nastavljen vikarij, v glasi sicer ne posebno izobražen, à jako dober liturg. Kakošno glasbo ima le-tá v svoji cerkvi? — Krasno. Vstvaril si jo je pa sam in to popolnem liturģično in posluša jo vsako nedeljo. Vsak mašnik je vesel, da more ondi sv. mašo peti. Vse je tako pobožno, ljubko, ter skozi in skozi cerkveno, da je le veselje. Pojó se le skladbe, ki se nahajajo v zapisniku Cecil. društva, zlasti Haller-jeve. Koral k introitu, graduálu in komuniji spremlja pošena devica, kakih 20 let stara, z nenavadnim razumom. Ta orglavka si vežba sama svoje pevce pod nadzorstvom g. vikarija, kateremu mnogi zavidajo dragi biser izvanrednega zbora. Pa čemu? Saj bi ga vsi lahko imeli za ne previsoko ceno, — ljubeznjive marljivosti in svete požrtvovalnosti. *I et fac similiter!*

— Cerkv. glasbena šola v Regensburgu ima letos svoje gg. gojence iz naslednjih škofij: Augsburg, Basel, Brixen, Olomuc, Št. Hipolit, Queretaro (Mexico), Regensburg in Würzburg.

— V Peterburg-gu priredil je pred kratkem g. Arhangel'sky zgodovinski koncert, v katerem se je čul Requiem zl. Alerio, litanije iz Proske-jeve „Musica divina“ in odlomki iz „Orfeo“ zl. Monteverde.

— Baselsko Cecil. društvo je ustanovilo v Lucern-u šolo za orglavce. Vodja ji je g. Breitenbach, učencev 19, med njimi 6 gg. bogoslovcev.

— Gounod-ov oratorij „la Rédémption“ (Odrešenje) se je pel dné 18. febr. v Londonski „Albert-Hall“ vpríčo 12.000 poslušalcev. Vtis te slovesne skladbe je bil neki velikansk.

Pridana je listu 3. in 4. števí. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.